

ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออก

THE ADMINISTRATIVE FACTORS AFFECTING THE EFFECTIVENESS OF SMALL SCHOOL IN THE EASTERN REGION

กรรณา ภู่มะลิ ทวีศิลป์ กุลนภาดล ผดุงชัย ภูพัฒน์ และนิวัตต์ น้อยมณี
Karuna Poomali, Taweasil Koolnaphadol, Phadungchai Phupat, and Niwat Noymanee

หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการจัดการเพื่อการพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
จังหวัดฉะเชิงเทรา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกและเพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ผู้บริหารสถานศึกษา 250 คนและครูผู้สอน 470 คน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลคือค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกพบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้คือ การมีส่วนร่วม การเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางการศึกษาและการปฏิบัติตามนโยบาย และประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ข้อ คือ ครูได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ผู้บริหารได้รับความไว้วางใจให้รับผิดชอบในงานต่าง ๆ และผู้บริหารได้รับค่าตอบแทนที่เหมาะสม ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3 ข้อ คือ ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ครูมีขวัญกำลังใจที่ดีในการปฏิบัติงาน และผู้เรียนมีความสามารถในการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ตามเป้าหมายของโรงเรียน

2. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกมีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดได้แก่ ปัจจัยด้านการปฏิบัติตามนโยบาย (X_4)

รองลงไปได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (X_3) ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน (X_2) ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา (X_1) และปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (X_5) และสามารถพยากรณ์ปัจจัยการบริหารโดยภาพรวม ได้ร้อยละ 70.60 แสดงว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษาและปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านการปฏิบัติตามนโยบาย ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05 โดยสามารถเขียนเป็นสมการในพยากรณ์ในรูปแบบของคะแนนมาตรฐานได้ดังนี้

$$Zy' = 0.150X_1 + 0.156X_2 + 0.197X_3 + 0.486X_4 + 0.046X_5$$

ABSTRACT

The purpose of this research was to investigate the administrative factors of small schools in the eastern region and to analyze the influence of management factors that affect the effectiveness of small schools in the eastern The sample was comprised of 250 directors and 470 teachers. The collected data were analyzed by the mean and standard deviation. The results of the study were as follows

1. The important factors that affect the effectiveness of the administration of a small school in the east. Found that the overall level. Sort by average below is part of teaching. The environment is conducive to learning. Educational leadership and policy compliance and effectiveness of small schools in the east at a high level. When considering each item that is very cheap. Article 3 deals with the highest average teacher compensation are appropriate. Management has been placed in charge of various tasks and directors receive appropriate compensation. With an average minimum is 3, the students had the morals desired characteristics. Teachers have good morale in practice. And learners capable of critical thinking, reading, writing, and the goals of the school.

2. Factors that affect management effectiveness of small schools in the eastern region. Authority in the east are good predictors factors on policy

(X_4) compliance Including the inferior (X_2) factors involved factors in the teaching and learning (X_3) factors educational leadership (X_1) and the factors concerning the environment that is conducive to learning (X_5) and predictive factors, management overall percentage of 70.60, indicating that factors leadership education and environment factors contributing to the learning effectiveness of small schools in the eastern region, were not significant. Those factors related to teaching and learning. Factors involved and policy compliance factors. Effectiveness of small schools in the eastern region, significant at the level 0.05. As the following prediction equation: $Zy = 0.150X_1 + 0.156X_2 + 0.197X_3 + 0.486X_4 + 0.046X_5$

คำสำคัญ

ปัจจัยการบริหาร ประสิทธิภาพการศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก

ความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือว่าเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประชากร รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ปี พ.ศ. 2550 มาตรา 49 ซึ่งระบุว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่า 12 ปี ที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายผู้ยากไร้ผู้พิการหรือทุพพลภาพหรือผู้ในสภาวะยากลำบากต้องได้รับสิทธิและการสนับสนุนจากรัฐเพื่อให้ได้รับการศึกษาโดยทัดเทียมกับบุคคลอื่น (กระทรวงศึกษาธิการ, 2550) นอกจากนั้นพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้มีการจัดการศึกษาที่เน้นกระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมการสร้างความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมแห่งการเรียนรู้และปัจจัยที่เกี่ยวข้องให้บุคคลมีการเรียนรู้ตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) โดยมีวิสัยทัศน์ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพภายในปี 2561 จะต้องมีมีการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบใน 3 ประเด็นหลัก และกำหนดกรอบแนวทางในการปฏิรูปการศึกษาและการเรียนรู้อย่างเป็นระบบไว้ 4 ประการ โดยได้ประกาศใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ให้ใช้ในโรงเรียนทั่ว

ประเทศ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2553 เป็นต้นไป มุ่งหวังให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรและพัฒนาได้อย่างเหมาะสมไปพร้อมกับเป้าหมายของอาเซียน (ASEAN) ภายใน ปี 2561 ทั้งนี้จากการติดตามผลการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ของโรงเรียนต้นแบบเป็นเวลา 1 ปี การศึกษา พบว่าการพัฒนาผู้เรียนยังไม่สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร สภาพปัญหาของประเทศด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน O-NET NT TIMSS PISA ต่ำในวิชาหลัก ได้แก่ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ การคิดวิเคราะห์ ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้นำนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ไปสู่การพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน โรงเรียนซึ่งเป็นองค์กรในระบบการศึกษาที่ใกล้ชิดกับนักเรียนมากที่สุด จึงควรได้รับการพัฒนาให้เข้มแข็ง แต่กลับพบว่าโรงเรียนจำนวนมากยังไม่สามารถพัฒนาคุณภาพนักเรียนได้อย่างน่าพึงพอใจ ซึ่งในจำนวนนี้ ส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กที่มีนักเรียนไม่เกิน 120 คน ซึ่งมีจำนวน 13,251 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 41.48 ของจำนวนโรงเรียนทั้งหมดและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นทุกปี โดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพของนักเรียน ภารกิจเร่งด่วนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ การส่งเสริมระบบการศึกษาที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้โรงเรียนขนาดเล็กพัฒนาคุณภาพของนักเรียนให้ได้ตามมาตรฐานของหลักสูตร และมีประสิทธิภาพ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

กรอบการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กตามแผนยุทธศาสตร์เพื่อการพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปี พ.ศ. 2551-2553 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551) ได้กำหนดนโยบายและวางแนวทางการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็ก โดยสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และโรงเรียนต้องตระหนักและพิจารณาวางแผนพัฒนาและบริหารจัดการโรงเรียนขนาดเล็ก ให้สามารถจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพโดยสร้างเสริมการพัฒนาอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน นักเรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้ดำเนินงานตามยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กทั้งในด้านพัฒนาระบบวางแผนและการบริหารจัดการ พัฒนาระบบการเรียนการสอนและการประกันคุณภาพการศึกษามีแนวทางพัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนสำหรับโรงเรียนขนาดเล็กโดยปรับหลักสูตรที่เอื้อต่อการสอน จัดอัตรากำลังครูในโรงเรียนขนาดเล็กให้เพียงพอตามเกณฑ์ ในด้านการปรับเปลี่ยนการสอน โดยเน้นบทบาทหรือความเป็นครูมืออาชีพ

อย่างไรก็ตามการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กดังกล่าวข้างต้น ยังไม่ประสบผลสำเร็จ มีอุปสรรคในหลายด้าน สรุปในภาพรวมของโรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพปัญหาที่คล้ายคลึงกัน คือ ปัญหาด้านการบริหารจัดการ มีจำนวนประชากรลดลง อัตราครูต่อนักเรียนในแต่ละระดับชั้นต่ำกว่ามาตรฐาน และครูไม่ครบชั้น หลักสูตร และแผนการจัดการเรียนรู้ไม่สอดคล้องกับนักเรียน สื่อการสอนและแหล่งการเรียนรู้มีจำนวนจำกัด โรงเรียนขนาดเล็กที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณจำนวนน้อย อาคารเก่าโรงเรียนไม่สามารถระดมทรัพยากรจากผู้ปกครอง และชุมชนได้มากนัก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2551)

ในสภาพปัญหาและวิธีการดำเนินการแก้ไขเพื่อเกิดการพัฒนาคุณภาพการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา เป็นบุคคลสำคัญที่สุดที่จะต้องใช้หลักการบริหารที่เหมาะสม ผู้บริหารต้องเป็นผู้มีปัญญา รู้จักความพอดี และได้รับความร่วมมือจากองค์กรโดยมีอุดมคติร่วมกัน มีการทำงานที่เป็นเอกภาพ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ สมศักดิ์ คงเที่ยง (2542) ที่กล่าวว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไปร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลาย ๆ อย่างที่บุคคลร่วมกัน กำหนดโดยใช้กระบวนการอย่างมีระบบและจัดสรรทรัพยากรให้ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ดังนั้นผู้วิจัยจึงใช้โครงสร้างดังกล่าว เป็นข้อมูลสำคัญที่แสดงให้เห็นถึงเส้นทางปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยนำโครงสร้างดังกล่าวมาเป็นฐานในการวางแผนการวิจัย เพื่อพัฒนาประสิทธิผลการบริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ช่วยแก้ปัญหาวิกฤตการพัฒนาคุณภาพโรงเรียนขนาดเล็กได้ และจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ทำให้เชื่อได้ว่า หากวิเคราะห์ตัวแปรที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กได้แล้ว ทำการสนับสนุนตัวแปรดังกล่าวจะช่วยส่งเสริมให้สถานศึกษามีประสิทธิผลในการดำเนินงานดีขึ้นได้ โดยสร้างแบบปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก ใน 6 ด้าน ตามแนวคิดของซีเรนส์ และโบสเกอร์ (Scheerens and Bosker, 1997 ; cited in Hoy and Miskel, 2005) และการรวบรวมข้อมูลในเชิงปริมาณจากครูและผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ นำผลการวิจัยไปสู่การพัฒนาแนวทางการพัฒนาประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ภายใต้บริบทของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาต่อไป

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีปัจจัยใดบ้าง
2. ระดับปัจจัยการบริหาร และประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออยู่ระดับใด
3. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีความสัมพันธ์กันอย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย
ผู้วิจัยนำเสนอขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย ดังนี้
ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาปัจจัยสำคัญของการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ วิเคราะห์เอกสาร และอภิปรายกลุ่ม ผลที่ได้คือ
  - 1.1 ได้กรอบแนวคิดในการวิจัยและนำร่างแบบสอบถาม
  - 1.2 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิดให้ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม
  - 1.3 ประมวลความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ 12 คน โดยใช้เทคนิค สนทนา กลุ่ม ประเมินรูปแบบ วิเคราะห์เครื่องมือการวิจัย
  - 1.4 ได้รูปแบบกรอบงานวิจัยปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ และนำเครื่องมือการวิจัยไปหาความเชื่อมั่น
  - 1.5 รวบรวมข้อมูลและดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ค่าสถิติเบื้องต้น และโปรแกรมสำเร็จรูป

1.6 ได้ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือเครื่องมือการวิจัยผลการวิจัยสามารถนำไปใช้พัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (multiple regression analysis)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 ประเภทและลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือวิจัยได้แก่แบบสอบถามจำนวน 1 ชุด สำหรับถามครูและผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ แบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ประกอบด้วย 5 ด้าน คือ ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ปัจจัยด้านการปฏิบัติตามนโยบาย และปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก

สำหรับตอนที่ 2 มีเกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนกำหนดตามแนวคิดของ บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว (2535) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง เห็นด้วยกับข้อความนั้นระดับน้อยที่สุด

3. การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

3.1 ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างเครื่องมือจากการทบทวนเอกสารงานวิจัยและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นนิยามศัพท์ที่จะใช้วัดตัวแปรในโมเดลการวิจัย จากนั้นจึงสร้างข้อความให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์ดังกล่าว โดยแบ่งข้อคำถามเป็น 1 ชุด รวม 2 ตอนตามที่กำหนดไว้ข้างต้นแล้ว จึงนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นมาไปสู่กระบวนการหาคุณภาพต่อไป

3.2 ขั้นตอนการหาคุณภาพ

3.2.1 ความเที่ยงตรง (Validity) โดยนำประเด็นในหัวข้อของคำถามที่ได้ เพื่อทำการตรวจสอบเพื่อหาความสอดคล้อง และหลังจากนั้นจึง

ใช้สถิติการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โครงสร้างเนื้อหา และภาษาที่ใช้ โดยการตรวจสอบประเด็นความสอดคล้องของแต่ละข้อโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน ได้ค่าระหว่าง 0.8-1.0 และทำการปรับปรุงข้อคำถามที่ได้ตามที่ คณะกรรมการเสนอแนะจนครบสมบูรณ์

3.3 ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.3.1 ค่าความเชื่อมั่น (Reliability)

ผู้วิจัยนำคำถามที่ผ่านพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน จำนวน 91 ข้อ และจากการสนทนากลุ่ม ของผู้เชี่ยวชาญ 12 คน ให้ครูผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก จาก 12 โรงเรียน จำนวน 30 คน ตอบแล้ววิเคราะห์ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป เลือก เฉพาะข้อที่ค่าอำนาจจำแนกรายข้อมากกว่า 0.2 ขึ้นไป โดยเลือกจำนวนข้อทั้งหมด 91 ข้อ หลังจากนั้นวิเคราะห์ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับปรับปรุงใหม่อีกครั้ง

3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามลำดับขั้น ดังนี้

3.4.1 ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือในการสร้างเครื่องมือการวิจัยจากผู้เชี่ยวชาญ

3.4.2 ทำหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารและครูในโรงเรียนขนาดเล็ก

3.4.3 นำแบบสอบถามที่พัฒนาแล้วไปเก็บรวบรวม ข้อมูล จำนวน 680 ฉบับ

จากกลุ่มตัวอย่างที่สุ่มมาได้ โดยมีการทวงแบบสอบถามหลังจากผ่านไป 1 เดือน หลังจากนั้นผู้วิจัยจึงสรุปจำนวนแบบสอบถามที่ได้รับตอบกลับคืนมาได้จำนวนรวมทั้งสิ้น 680 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดแนวทางในการวิเคราะห์ดังต่อไปนี้

3.5.1 นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้องของ แบบสอบถามแต่ละฉบับ

3.5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้น โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน บรรยาย เพื่อให้ทราบลักษณะการแจกแจงของตัวแปรด้วยค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานของแต่ละตัวแปร ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป

3.5.3 การวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ (Multiple regression analysis) ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับปัจจัยการบริหารและประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงใต้ สรุปได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงใต้ ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาพรวม 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปหาน้อย มีรายละเอียดแต่ละด้านดังนี้

1.1.1 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า โอกาสทางการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้

-ด้านการนิเทศและการวิจัยอยู่ในระดับมาก

-ด้านศักยภาพในการประเมินอยู่ในระดับมาก

1.1.2 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับมากเรียงตามลำดับดังนี้

-ด้านการสอนแบบมีแบบแผนและการสอนยืดหยุ่นอยู่ในระดับมาก

-ด้านการส่งผลย้อนกลับและการให้แรงเสริม อยู่ในระดับมาก

-ด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง อยู่ในระดับมาก มีรายละเอียดรายข้ออยู่ในระดับมาก

1.1.3 ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้

-ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองอยู่ในระดับมาก

1.1.4 ปัจจัยด้านปฏิบัติตามนโยบาย พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้คือ ผู้บริหารปฏิบัติตามโครงสร้างงาน 4 ฝ่าย

-ด้านการตั้งเป้าไปที่สัมฤทธิ์ผล อยู่ในระดับมาก

1.1.5 ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับดังนี้คือ

-ด้านบรรยากาศภายในโรงเรียนอยู่ในระดับมาก

1.2 ประสิทธิภาพของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทุกข้อ

1.3 ผลการวิเคราะห์ถดถอยเชิงพหุ พบว่า ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดได้แก่ ปัจจัยด้านการปฏิบัติตามนโยบาย (X_4) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.486 รองลงไปได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (X_3) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.197 ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน (X_2) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.156 ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา (X_1) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.150 และปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (X_5) โดยมีค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์เท่ากับ 0.046 ค่าสัมประสิทธิ์ในการพยากรณ์ของ (R^2) เท่ากับ 0.706 หมายถึง ปัจจัยการบริหารสามารถพยากรณ์ปัจจัยการบริหารโดยภาพรวม (Y_{tot}) ได้ร้อยละ 70.60 แสดงว่า ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา (X_1) และปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ (X_5) ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างไม่มีนัยสำคัญ ส่วนปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน (X_2) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (X_3) และปัจจัยด้านการปฏิบัติตามนโยบาย (X_4) ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

จากความสัมพันธ์ของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ สามารถคาดคะเนค่าของปัจจัยการบริหารที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ได้จากสมการถดถอย ดังนี้

$$y = 13.313 + b_1X_1 + b_2X_2 + b_3X_3 + b_4X_4 + b_5X_5$$

$$y' = 13.313 + 0.092X_1 + 0.081X_2 + 0.376 X_3 + 0.813 X_4 + 0.062X_5$$

จากสมการถดถอยแสดงว่าถ้าไม่ได้ใช้ปัจจัยการบริหารด้านใดเลยคาดว่าประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเท่ากับ 13.313 ถ้าผู้บริหารใช้ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษา คาดว่าประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเพิ่มขึ้น 0.092 ถ้าผู้บริหารใช้ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน คาดว่าประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเพิ่มขึ้น 0.081 ถ้าผู้บริหารใช้ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม คาดว่าประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเพิ่มขึ้น 0.376 ถ้าผู้บริหารใช้ปัจจัยด้านการปฏิบัติตามนโยบาย คาดว่าประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีค่าเพิ่มขึ้น 0.813 และถ้าผู้บริหารใช้ปัจจัย

ด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ คาดว่าประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาคตะวันออกเฉียง มีค่าเพิ่มขึ้น 0.062

สมการพยากรณ์ในรูปของคะแนนมาตรฐาน

$$Zy' = 0.150X_1 + 0.156X_2 + 0.197X_3 + 0.486X_4 + 0.046X_5$$

อภิปรายผล

1. ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียง ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู ในภาคตะวันออกเฉียง พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับตามค่าเฉลี่ยได้ดังนี้คือ การมีส่วนร่วม การเรียนการสอน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ภาวะผู้นำทางการศึกษาและการปฏิบัติตามนโยบายผลการศึกษา ส่วนกลยุทธ์ด้านการใช้สื่อนวัตกรรมเพื่อพัฒนามีการจัดกิจกรรมในระดับน้อย การปฏิบัติจริงและการสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง หลักสูตรสถานศึกษามีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและนักเรียนมีผลงานหรือชิ้นงานที่เกิดจากการจัดกระบวนการเรียนรู้ โรงเรียนจัดอยู่ในระดับน้อย สำหรับด้านการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา มีการจัดกิจกรรมและได้รับการพัฒนาอยู่ในระดับมาก

ปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านคุณภาพหลักสูตร โครงสร้างหลักสูตรของโรงเรียนที่จัดขึ้นมีความสอดคล้องและตรงกับความต้องการของผู้เรียน

ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม ด้านความสมานฉันท์ โรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูแสดงความคิดเห็น และตัดสินใจร่วมกัน ในการที่จะแก้ไขปัญหา

ปัจจัยด้านปฏิบัติตามนโยบาย ด้านกฎ ระเบียบทางราชการ ผู้บริหารปฏิบัติงานตามโครงสร้างงาน ผู้บริหารปฏิบัติงานตามหลักสูตรขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 ผู้บริหารปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ด้านการตั้งเป้าไปที่สัมฤทธิ์ผล ผลการวิจัยสอดคล้องกับหลักการบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ (Results Based Management ; RBM) จึงเป็นการบริหารเพื่อการจัดทำให้ได้ทรัพยากรการบริหารมาอย่างประหยัด (Economy) เน้นใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ (Efficiency) และการได้ผลงานที่บรรลุเป้าหมายขององค์การ (Effectiveness) การบริหารแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์จะประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ๆ 4 ขั้นตอน (ทศพรศิริสัมพันธ์, 2543) การวัดและการตรวจสอบผลการดำเนินงาน ผู้บริหารจะต้องจัดให้มีการตรวจสอบและรายงานผลการดำเนินงานของแต่ละตัวบ่งชี้ตามเงื่อนไขที่กำหนดไว้

ปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ครูให้ความอิสระกับ
ผู้เรียน สอดคล้องกับกรมสามัญ (หน้า 1-4) ที่กล่าวไว้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมที่
เอื้อต่อการเรียนรู้ กรมสามัญศึกษา มีนโยบายในการส่งเสริมการเรียนรู้ในโรงเรียน
โดยจัดการศึกษาบรรยากาศและสภาพแวดล้อม

2. ประสิทธิภาพโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือในระดับมากทุกข้อ

ผลการวิจัยพบว่า ระดับปัจจัยของโรงเรียนทั้งระดับบุคคล ระดับกลุ่มและระดับ
องค์การ อยู่ในระดับมากกว่าทุกระดับ ส่วนประสิทธิผลองค์การของโรงเรียนอยู่ในระดับ
มาก และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจริญศรี พันปี (2553) ได้ทำการวิจัย เรื่องการ
วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารงานตาม
กฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา ผลการวิจัย
พบว่า 1) ประสิทธิภาพของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารงานตามกฎกระทรวงว่าด้วย
การกระจายอำนาจ การบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาทั้ง 4 ด้าน มีค่าเฉลี่ยใน
ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทุกด้านอยู่ในระดับมาก

3. ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดเล็ก ในภาค
ตะวันออกเฉียงเหนืออำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดได้แก่ ปัจจัยด้านการปฏิบัติตามนโยบาย รองลงไป
ได้แก่ ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอนปัจจัยด้านภาวะ
ผู้นำทางการศึกษาและปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ และปัจจัย
การบริหารสามารถพยากรณ์ปัจจัยการบริหารโดยภาพรวม ได้ร้อยละ 70.60 แสดงว่า
ปัจจัยด้านภาวะผู้นำทางการศึกษาและปัจจัยด้านการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการ
เรียนรู้ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีนัยสำคัญ
ส่วนปัจจัยด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วมและปัจจัยด้านการปฏิบัติ
ตามนโยบาย ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียนขนาดเล็กในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีนัยสำคัญ
ระดับ 0.05 โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ได้ดังนี้ $Z_y = 0.150X_1 + 0.156X_2 +$
 $0.197X_3 + 0.486X_4 + 0.046X_5$ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ เจริญศรี พันปี (2553)
ได้ทำการวิจัย เรื่อง การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่
บริหารงานตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
ผลการวิจัยพบว่าค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ ของสมการโครงสร้างตัวแปรภายในแฝง
ประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารงานตามกฎกระทรวงว่าด้วย การ
กระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พบว่า มีค่าเท่ากับ 0.90 หรือตัวแปรในโมเดล
สามารถอธิบาย ความแปรปรวนของตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ได้ร้อยละ 90 เมื่อพิจารณาอิทธิพลทางตรงและทางอ้อมของปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารงานตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาพบว่าตัวแปรประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้รับอิทธิพลทางตรงสูงสุดจากลักษณะขององค์การ (ORCHARAC) รองลงมาคือ นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ และสภาพแวดล้อมภายนอก ตามลำดับ แต่ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมภายในและลักษณะบุคลากรมีอิทธิพลทางลบกับประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานซึ่งมีค่าอิทธิพลเท่ากับ -0.18 และ -0.26 แสดงว่า ตัวแปรเหล่านี้มีอิทธิพลต่อตัวแปรแฝงประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยปัจจัยทางด้านลักษณะขององค์การมีอิทธิพลสูงสุดต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปัจจัยมีอิทธิพลทางตรงต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สูงสุดคือ ลักษณะขององค์การโดยรองลงมาคือ นโยบายการบริหาร และการปฏิบัติและสภาพแวดล้อมภายนอก ปัจจัยมีอิทธิพลทางอ้อมต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สูงสุดคือ สภาพแวดล้อมภายใน และปัจจัยมีอิทธิพลทางรวมต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสูงสุดคือ นโยบายการบริหารและการปฏิบัติ รองลงมาคือ ลักษณะขององค์การ สภาพแวดล้อมภายใน และสภาพแวดล้อมภายนอก

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ควรส่งเสริมให้มีการวิจัยในชั้นเรียน แก้ปัญหาการอ่าน การเขียน และการคิดวิเคราะห์ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนด้านคุณธรรมจริยธรรม เพื่อสอดคล้องยืนยันนโยบายรัฐบาล

1.2 ควรใช้เป็นแนวทางการวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนขนาดที่แตกต่างกัน ในระดับเขตพื้นที่การศึกษาที่แตกต่างกัน เพื่อทดสอบความไม่แปรเปลี่ยนของปัจจัยที่ศึกษาในการพัฒนาประสิทธิผลขนาดของโรงเรียนที่แตกต่างกัน ในระดับภูมิภาคที่ต่างกัน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 ของผู้บริหาร และวิจัยเกี่ยวกับโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรเพื่อพัฒนาวิชาการให้หลากหลาย

2.2 ควรมีการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการอ่าน การเขียน การคิดวิเคราะห์ของนักเรียนและทำการวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของบุคลากร และวิจัยถึงปัจจัยที่ส่งผลให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม ตามคุณลักษณะอันพึงประสงค์

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550**. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- เจริญศรี พันปี. (2553). **การวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่บริหารงานตามกฎกระทรวงว่าด้วยการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต ภาควิชา นโยบาย การจัดการ และความเป็นผู้นำทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทศพร ศิริสัมพันธ์. (2543). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับนโยบายสาธารณะ**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้แบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง. **วารสารการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม**. 3(1), 22-24.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2543). **การวิจัย การวัดและประเมินผล: รวมบทความ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: ศรีอนันต์.
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2542). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ: มิตรภาพ การพิมพ์และสตูดิโอ.
- สุวิมล ว่องวานิช และนงลักษณ์ วิรัชชัย. (2546). **แนวทางการให้คำปรึกษา วิทยานิพนธ์**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ตำราและเอกสารทางวิชาการ คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). **แผนปฏิบัติการประจำปี
งบประมาณ พ.ศ. 2552 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2553). **การประชุมปฏิบัติการคุณภาพการ
จัดการเรียนรู้คละชั้นในโรงเรียนขนาดเล็ก**. ระหว่างวันที่ 2-4 กันยายน 2553
ณ โรงแรมแกรนด์ เดอ วิลล์ กรุงเทพฯ.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G.. (2005). **Education administration: Theory
research and Practice**. 6th ed. New York: McGraw-Hill.